МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Маріупольський державний університет
Факультет іноземних мов
Кафедра грецької філології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання Вченої ради
факультету іноземних мов
18.02.2026 № 6 \ 16.09 № 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності В11 Філологія
Освітньо-професійна програма
«ПЕРЕКЛАД І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ (НОВОГРЕЦЬКА, АНГЛІЙСЬКА)»

Київ – 2026

УДК 001.891 (073)
ББК я73
Методичні рекомендації до написання та оформлення кваліфікаційних робіт для здобувачів ОС «Магістр» ОПП «Переклад і міжкультурна комунікація (новогрецька, англійська) / О.А. Новицька, Ю.Б. Лабецька. 5-е вид., перероб. Київ: МДУ, 2026. 42 с.

Укладач: Новицька О.А., к.філол.н., доцент кафедри грецької філології МДУ
Лабецька Ю.Б., к.філол.н., доцент кафедри грецької філології МДУ

Рецензент: Педченко О.В, завідувач кафедри прикладної філології МДУ, к.філол.н., доцент

Затверджено на засіданні кафедри грецької філології МДУ
Протокол № 7 від 17.02.2026

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету іноземних мов МДУ
Протокол № 6 від 18.02.2026 р. \ № 2 від 16.09

ЗМІСТ

Загальні рекомендації до структури та змісту кваліфікаційної роботи …….4
Етапи виконання та основні напрями кваліфікаційної роботи в межах освітньої програми «Переклад та міжкультурна комунікація (новогрецька, англійська)»……..……..8
Основні вимоги до кваліфікаційної роботи……...10
Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника…….14
Методологічні принципи написання кваліфікаційної роботи……17
Основні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи……19
Публічний захист кваліфікаційної роботи……22
Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт…….23
Поняття академічної доброчесності та академічного плагіату……25
Орієнтовні критерії оцінювання……..28
Нормативні та методичні джерела……..30
Додатки……..32

1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Положення про кваліфікаційні роботи в Маріупольському державному університеті (далі – Положення) є складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Маріупольському державному університеті (далі – МДУ), регулює організацію підготовки і захисту кваліфікаційної роботи та розроблено з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів МОН України, стандартів вищої освіти України, Положення «Про організацію освітнього процесу в Маріупольському державному університеті», Положення «Про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної Комісії у Маріупольському державному університеті», освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти.

1.2. Кваліфікаційна робота – це самостійне дослідження здобувачів вищої освіти, метою виконання якого є вирішення наукової/професійної проблеми, що ґрунтується на комплексному опануванні матеріалу і методів дослідження, послідовного викладання, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних професійних завдань.

Кваліфікаційна робота - це форма підготовки та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями відповідно до вимог стандартів вищої освіти за спеціальностями.

Кваліфікаційна робота виконується на завершальному етапі навчання здобувачів вищої освіти в університеті за другим (магістерським) рівнем з 2 семестру. На виконання кваліфікаційної роботи виділяється на другому (магістерському) рівні - 9 кредитів ЄКТС.

Кваліфікаційна робота має комплексний характер і пов’язана з використанням набутих здобувачем вищої освіти компетентностей, результатів навчання, відповідно до стандартів вищої освіти та освітніх програм.

У більшості випадків кваліфікаційна робота є продовженням та більш поглибленою розробкою теми курсової роботи здобувача-випускника. Вона передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань.

Компетентності здобувача під час написання кваліфікаційної роботи:

- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

- Здатність проведення досліджень на належному рівні;
- Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямах і школах;
- Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
- Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій;
- Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;
- Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;

Програмні результати навчання, що перевіряються під час публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра:

РН 2. Упевнено володіти державною, новогрецькою та англійською мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

РН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

РН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

РН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

РН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

РН 9.Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

РН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу з новогрецької та англійської мов, інтерпретувати та структурувати його з

урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

РН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

РН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

РН 14. Створювати, аналізувати й редагувати оригінальні та перекладні тексти різних стилів та жанрів.

РН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

РН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з новогрецької філології та англійської мови для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог.

РН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження й інноваційні розробки в новогрецькій філології.

1.3. До кваліфікаційних робіт висуваються такі основні вимоги:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану певної галузі науки та перспективам розвитку, практичним завданням відповідної сфери;
- вивчення й критичний аналіз монографічних і періодичних видань з теми;
- вивчення й характеристика історії досліджуваної проблеми та її сучасного стану;
- чітка характеристика предмета, мети й методів дослідження, опис та аналіз проведених автором експериментів;
- узагальнення результатів, їх обґрунтування, висновки та практичні рекомендації.

Таким чином, кваліфікаційна робота повинна бути:

- реальною – відображати рішення сучасних проблем, пов'язаних з функціонуванням системи дослідження та її підсистем, мати науково-теоретичне і практичне значення;
- актуальною – повинна бути присвячена дослідженням і розробкам, що відносяться до сучасних проблем розвитку відповідної галузі, що мають особливу важливість на сучасному етапі;
- інформативною – повною мірою відображати дослідження, проведене на високому теоретичному і практичному рівнях на основі загальнонаукової та конкретно-наукової методології. Кваліфікаційна робота є документом, на підставі якого Екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки

випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом, приймає рішення про присвоєння відповідної кваліфікації.

1.4. Науковими керівниками кваліфікаційних робіт призначаються викладачі університету, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, вчене звання доцента або професора.

У разі потреби науковий керівник може залучати до консультування окремих розділів роботи фахівців з інших структурних підрозділів Університету, інших закладів освіти, установ та організацій. Навантаження для консультування виділяється із загального обсягу годин наукового керівника.

1.5. Рецензентами кваліфікаційних робіт призначаються висококваліфіковані фахівці підприємств, установ, організації, науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти (відповідно галузі обраної теми). Склад рецензентів затверджується наказом Університету за поданням завідувачів кафедр за другим (магістерським) рівнем до 30 вересня другого року навчання.

1.6. Відповідальність за матеріал, викладений у кваліфікаційній роботі студента- випускника, порядок використання фактичного матеріалу та іншої інформації під час його виконання, обґрунтованість й достовірність висновків, положень несе здобувач і науковий керівник роботи. У випускній кваліфікаційній роботі не допускається запозичення (плагіат) матеріалу без посилання на автора та джерело інформації.

1.7. Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Написання та захист кваліфікаційної роботи іноземною мовою можливе за поданням декана факультету та погодженням ректора.

1.8. Кваліфікаційна робота виконується відповідно до Плану виконання кваліфікаційної роботи, що складається випусковою кафедрою і затверджується завідувачем кафедри.

У випадку недотримання встановлених вимог, науковий керівник не пізніше 30 днів до засідання Екзаменаційної комісії (далі – ЕК) із захисту кваліфікаційної роботи надає інформацію щодо стану (відсотка) її виконання до деканату.

2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ В МЕЖАХ ОП «ПЕРЕКЛАД ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ (НОВОГРЕЦЬКА, АНГЛІЙСЬКА)»

Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає послідовне виконання дослідницьких завдань відповідно до затвердженої теми та індивідуального плану роботи.

2.1. Основні етапи:

2.1.1. Вибір і затвердження теми кваліфікаційної роботи.

Тема має бути актуальною, відповідати профілю кафедри, сучасним науковим тенденціям та освітній програмі. Вона не повинна дублювати теми робіт за попередні 5 років.

Теми розробляються кафедрою з урахуванням наукових досліджень, рекомендацій стейкхолдерів і потреб установ та організацій. Здобувач може обрати тему із затвердженого переліку або запропонувати власну, обґрунтувавши її доцільність.

Назва має бути чіткою, лаконічною, однозначною та відображати об'єкт дослідження.

Після узгодження теми з науковим керівником здобувач подає відповідну заяву. Тема, науковий керівник і, за потреби, консультант затверджуються наказом Університету.

2.1.2. Визначення мети, завдань, об'єкта, предмета та методів дослідження.

2.1.3. Опрацювання наукової літератури й формування теоретичної бази.

2.1.4. Збір, систематизація та аналіз дослідницького матеріалу.

2.1.5. Підготовка тексту кваліфікаційної роботи.

2.1.6. Обговорення проміжних результатів із науковим керівником.

2.1.7. Завершення роботи та перевірка її відповідності встановленим вимогам.

2.1.8. Проходження передбачених університетом процедур перевірки академічної доброчесності. Строк подання роботи на перевірку плагіату не є автоматично строком її оприлюднення.

2.1.9. Подання роботи та супровідних документів у встановлені терміни. Оприлюднення робіт відбувається до захисту (мінімум за 5 днів) у машинозчитувальному форматі, з КЕП і вільним доступом без автентифікації. Обов'язковим є розміщення кваліфікаційних робіт у репозитарії МДУ.

2.1.10. Підготовка доповіді й презентації результатів дослідження.

2.1.11. Публічний захист кваліфікаційної роботи.

Допуск до захисту здійснюється відповідно до положення університету про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій і чинних вимог до атестації здобувачів вищої освіти.

2.2. Основні напрями кваліфікаційних досліджень в межах ОП

З огляду на специфіку освітньої програми дослідження можуть виконуватися за такими напрямами:

2.2.1. Теорія та практика перекладу

• стратегії й методи перекладу текстів різних жанрів;
• перекладацькі трансформації та їх функціональна доцільність;
• проблеми еквівалентності й адекватності перекладу;
• переклад фразеологізмів, метафор, реалій і культурно маркованої лексики;
• термінологічні проблеми та створення галузевих глосаріїв;
• особливості перекладу художніх, медійних, суспільно-політичних і спеціалізованих текстів.

2.2.2. Зіставне та прикладне мовознавство

• зіставний аналіз новогрецької, англійської та української мов;
• лексичні, граматичні, семантичні й прагматичні особливості мовних одиниць;
• фразеологія та мовна картина світу;
• дискурсивні особливості текстів;
• корпусні методи дослідження мови й перекладу.

2.2.3. Міжкультурна комунікація

• вербальні й невербальні засоби міжкультурної взаємодії;
• національно-культурна специфіка комунікації;
• культурні стереотипи та їх відображення в текстах;
• прагматичні особливості міжкультурного спілкування;
• мовна адаптація в умовах міграції та міжкультурного контакту;
• комунікативні стратегії в професійних і суспільних контекстах.

2.2.4. Цифрові технології та інновації в перекладі

• використання систем автоматизованого й машинного перекладу;
• постредагування машинного перекладу;
• застосування інструментів штучного інтелекту в перекладацькій діяльності;
• електронні корпуси, термінологічні бази та цифрові глосарії;
• оцінювання якості

2.2.5. Лінгводидактика та міжкультурна освіта

• методика навчання новогрецької або англійської мови в контексті міжкультурної комунікації;
• використання автентичних матеріалів у навчанні мов;
• цифрові ресурси та гейміфікація в навчанні мов;
• психолінгвістичні аспекти засвоєння іноземної мови;
• формування міжкультурної компетентності засобами навчальних текстів.

Обраний напрям має відповідати профілю освітньої програми та забезпечувати можливість досягнення передбачених нею результатів навчання.

3. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. У кваліфікаційній роботі необхідно стисло, логічно та аргументовано представляти зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

3.2. Обсяг кваліфікаційної роботи повинен становити за другим (магістерським) рівнем - 90 тис. - 120 тис. знаків (з урахуванням цифр, символів тощо) \ 60-80 сторінок

3.3. Кваліфікаційна робота, як правило, складається зі:

- вступу;
- основної частини, поділеної на розділи та підрозділи (експерименту);
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків (якщо вони потрібні).

Незалежно від обраної теми, структура кваліфікаційної роботи має бути такою:

- титульний аркуш (додаток 2);
- план виконання кваліфікаційної роботи (додаток 3);
- зміст (додаток 4);
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина, яка складається з декількох розділів (2-3). Розділи у свою чергу поділяються, як правило, на підрозділи, що розкривають теоретичні та практичні аспекти означеної в роботі проблеми. Кожен розділ може складатися з 2-4 підрозділів. Після кожного розділу мають бути сформульовані висновки;
- загальні висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

3.4. **Титульний аркуш** кваліфікаційної роботи містить:

- найменування закладу вищої освіти, факультету та випускової кафедри;
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- тема роботи;
- шифр спеціальності, назва освітньої програми
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника, рецензента;
- місто і рік (додаток 2).

3.5. **Зміст** подають на початку кваліфікаційної роботи. Він містить найменування і номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел тощо. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Приклад змісту наведено у додатку 4.

3.6. **Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів.**

Якщо в науковій роботі вжита специфічна термінологія, а також використані маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їхній перелік може бути представлений у роботі у вигляді окремого списку, що розміщують перед вступом.

Перелік необхідно друкувати двома колонками, у яких ліворуч приводять, наприклад, скорочення, праворуч – детальну розшифровку скорочень.

Якщо в науковій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їхню розшифровку приводять у тексті при першому згадуванні.

3.7. У **вступі** розкривається сутність і стан розробки наукової проблеми, до якої звертається здобувач, формулюються мета та завдання дослідження, здійснюється обґрунтування необхідності подальших розвідок, аналізується джерельна база.

Обсяг вступу кваліфікаційної роботи – 3-6 сторінок. Він повинен мати певну структуру, обумовлену науковою логікою:

- актуальність теми;
- визначення об’єкту та предмету дослідження;
- ступінь її вивченості в спеціальній науковій літературі;
- визначення мети та завдань дослідження;
- огляд джерельної бази дослідження;
- характеристика методології дослідження;
- практичне значення отриманих результатів, їх апробація, публікації тощо.

Обґрунтування актуальності роботи – обов'язкова вимога до будь-якої кваліфікаційної роботи. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним. Достатньо в межах однієї сторінки показати теоретичне і практичне значення розробки теми дослідження.

Об'єкт дослідження – це явище, процес або суспільні відносини, які зумовлюють проблему і обрані автором для вивчення.

Предмет дослідження міститься у межах об'єкта. Він лише вказує на суттєві зв'язки та відносини, властивості, аспекти, функції, які є визначальними для даного дослідження. Предмет визначає тему дослідження, також він віддзеркалюється у самій назві роботи.

Для того, щоб проаналізувати стан дослідження з обраної теми, складається короткий огляд літератури, завдяки якому робиться висновок, що обрана тема потребує подальшої розробки.

Мета повинна відображати кінцеві прогнозовані результати дослідження. Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також його кінцевим результатом і шляхами його досягнення.

Для досягнення поставленої мети дослідження студент визначає послідовне виконання відповідних **завдань.**

Мета роботи конкретизується через низку відповідних **завдань**: вивчити, описати, встановити, вдосконалити, розвинути, обґрунтувати, розробити тощо.

Завдання повинні формулюватися точно і конкретно, оскільки їх вирішення повинно скласти зміст розділів кваліфікаційної роботи.

Об'єкт, предмет і мета повинні бути логічно взаємоузгоджені і пов'язані між собою і темою кваліфікаційної роботи.

Важливим етапом дослідження є вибір **методів дослідження**. Вони використовуються як інструмент, завдяки якому досягається обрана мета у роботі.

Студент при написанні кваліфікаційної роботи повинен вибирати та використовувати ті методи, за допомогою яких можлива реалізація поставлених у дослідженні завдань.

Наукова новизна отриманих результатів.

У вступі приводиться коротка анотація нових наукових положень чи рішень, запропонованих студентом особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (уперше розроблений, запропонований, синтезований), удосконалений (модифікований), одержав подальший розвиток).

Практичне значення отриманих результатів.

Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

Особистий внесок автора.

У випадку використання у кваліфікаційній роботі ідей чи розробок, що належать співавторам, разом з якими були написані наукові праці, підготовлені доповіді і виконані спільні дослідження, студент повинен відзначити цей факт у магістерській роботі з обов'язковою вказівкою конкретного особистого внеску.

Апробація результатів роботи.

Зазначається, на яких конференціях, семінарах тощо доповідалися результати дослідження.

Публікації.

Наявність публікацій, що є підтвердженням апробації результатів наукового дослідження є обов’язковою умовою допуску до захисту кваліфікаційної роботи. Зазначається кількість статей у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковані результати магістерської роботи.

Основна частина повинна відповідати таким вимогам:

- в основній частині, поділеній на окремі розділи, розкривається зміст теми дослідження. У кожному розділі повинна бути завершеність змісту, головна ідея, а також тези, підтверджені посиланнями на джерела, думки різних авторів, результати анкетування, експерименту, аналітичних даних, практичного досвіду тощо;
- думки мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї;
- кожний висновок повинен логічно підкріпляти попередній, інакше текст втратить свою єдність. До кожного розділу роботи необхідно зробити висновки, а по закінченні роботи формулюються загальні висновки до всієї роботи в цілому;
- основна частина кваліфікаційної роботи складається, як правило, з 2-3 розділів. Зміст розділів повинен відповідати темі кваліфікаційної роботи та повністю її розкривати.
- Назва розділів не повинна співпадати з назвою всієї роботи. Матеріал у розділах повинен викладатись логічно, лаконічно та аргументовано та відповідати вимогам, які пред'являються до кваліфікаційних робіт.

Вимоги до дослідницької та практичної складових

Залежно від теми роботи дослідницька частина може передбачати:

• зіставний аналіз оригіналу й перекладу;

• аналіз перекладацьких стратегій і трансформацій на конкретному текстовому матеріалі;

• формування та опрацювання корпусу текстів;

• створення й аналіз глосарія або термінологічної бази;

• аналіз результатів перекладацького експерименту;

• порівняння перекладу, виконаного людиною, та машинного перекладу;

• аналіз міжкультурних комунікативних ситуацій;

• розроблення й апробацію методичних матеріалів або цифрових ресурсів.

Практичні результати повинні бути пов’язані з метою та завданнями дослідження. Сам факт створення перекладу, глосарія, цифрового ресурсу чи навчального матеріалу не замінює наукового аналізу та обґрунтування прийнятих рішень.

Загальні висновки.

Логічним завершенням кваліфікаційної роботи є загальні висновки. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням.

Також рекомендовано формулювати висновки до кожного розділу кваліфікаційної роботи.

У висновках необхідно зазначити не тільки те позитивне, що вдалося

виявити в результаті вивчення теми, а й недоліки та проблеми практичного характеру, а також конкретні рекомендації та пропозиції щодо їх усунення.

У висновках потрібно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів дослідження, викласти рекомендації з вирішення проблеми, скласти пропозиції щодо вдосконалення підходу до проблеми, яка досліджується.

У стислій формі, в логічній послідовності викладаються зроблені автором узагальнення – висновки конкретного характеру, які повинні бути покладені в основу доповіді при захисті кваліфікаційної роботи перед ЕК. Крім того, висновки не повинні носити характер анотацій. Кваліфікаційна робота, окрім загальних висновків, повинна містити пропозиції теоретичного і практичного характеру.

Крім пропозицій, у кваліфікаційній роботі на основі висновків, зроблених за результатами якісного або кількісного аналізу, повинно бути зроблено підтвердження або спростування гіпотези (гіпотез), висунутих у ній (за наявності).

Основна вимога до заключної частини – не повторювати змісту вступу, основної частини роботи і висновків, зроблених по розділах. Обсяг висновків, як правило, складає 3- 4 сторінки.

4. НАУКОВА МОВНА КУЛЬТУРА – ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОСЛІДНИКА

Мова науки, або мова наукового стилю викладу, наукова (спеціальна) мова, виконує епістемічну, когнітивну, комунікативну функції і слугує для задоволення соціальних, гносеологічних, комунікативно-прагматичних потреб особистості і соціуму. Характерними ознаками наукового стилю є академічність викладу, насиченість термінами, книжність, чіткість визначень, точність, переконливість аргументації, синтаксичних конструкцій, логічна послідовність викладу, лаконічність форми. Лексику мови різних наук представляють загальнонаукові слова, стійкі словосполучення, терміни, невербальні знаки (символи, піктограми тощо), словотвірна підсистема, відповідні синтаксичні конструкції. Культура наукової мови охоплює нормативний, комунікативний, етичний аспекти. Нормативний аспект передбачає знання літературних норм і вміння застосовувати їх у науковому мовленні. Комунікативний — пропонує відбір мовних засобів, які якнайкраще виконують завдання наукового спілкування.

Метою наукового стилю є повідомлення об’єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причин явищ, опис істотних ознак, властивостей предмета наукового пізнання.

Науковий стиль виконує такі основні функції:
1)інформативну (функція повідомлення);
2) епістемічну (наукове тлумачення явищ, з'ясування, обґрунтування гіпотез, класифікація понять, систематизація знань);
3) комунікативну (передавання спеціальної інформації);
4) перформативну (встановлення певних фактів або зв'язків за допомогою мовного матеріалу);
5) гносеологічну (пізнавальну, спрямовану на розширення знань читача);
6) когнітивну (отримання нового знання);
7) функцію впливу (прагнення автора переконати читачів (слухачів) у правильності своєї позиції);
8) функцію аргументованого доказу (наведення доказів або фактів, які підтверджують істинність пояснення і думки);
9) діалогічну (звернення автора до думки читача, зіставлення автором свого погляду з підходами, позиціями інших науковців).

Послуговується науковий стиль такими ***мовними одиницями***:

— міжстильові одиниці (загальнонаукові, книжні слова), які однаковою мірою використовують у більшості стилів (перевага, досвід, результат, факт, покладена);

— мовні одиниці, які мають функціонально-стильове забарвлення наукового стилю (*гіпотеза, актуальність проблеми, наукове значення, апробація, експериментальна база, ступінь дослідженості*). Інформацію в науковому стилі можна передавати також за допомогою так званої штучної, графічної, мови — графіків, креслень, рисунків. Науковий стиль характеризується спеціальними засобами передавання інформації: відбором типів речень, використанням виразних можливостей порядку слів, повторів тощо. У межах наукового функціонального стилю виокремлюють такі типи мовних висловлювань: опис, розповідь, міркування, доказ. В описах перераховують у певній послідовності ознаки та властивості того чи іншого об'єкта. Кожний наступний елемент додає нові відомості до попереднього. В описі досліджень використовують неозначено-особові речення. Розповідь у науковому тексті застосовують для повідомлення. Вона характеризується, як правило, наявністю різновидових дієслів.

У текстах-міркуваннях досліджують явища або предмети, розкривають їх внутрішні ознаки і доводять певні положення. Міркування дає змогу на основі зафіксованих фактів осмислити їх, зіставити, дійти до певного висновку. У таких текстах можливі два способи розташування матеріалу: 1) від загального до часткового, від узагальнень до фактів, спостережень, тобто

спочатку подають тезу, а відтак аргументи та ілюстрації; 2) від часткового до загального, від спостережень і фактів до узагальнень, висновку.

Доказ у науковому мовленні є одним із різновидів міркування. Науковий доказ оформлюють як текст із чіткою структурою (теза — аргументи (система умовиводів) — висновок) і системою мовних засобів, що необхідні для досягнення істинності висловленого судження. Тези містять відповідь на запитання «Що доводиться?», аргументи реалізують мету — надати теоретичні або емпіричні узагальнення, які переконують в істинності тези, демонструють закономірний зв'язок явищ. До типових мовних засобів доказу належать сполучники і прислівники *якщо, так що, звідси, тоді, тому*, дієслова 1-ї особи множини на позначення логічних операцій (*визначимо, отримаємо, знайдемо*) та ін. Висновок доказу будують як своєрідний повтор тези і оформлюють за допомогою слів *висновок, результат, наслідок, вставних слів (отже, так*), конструкцій наслідку (*встановлено, що...; можна легко довести...: це підтверджується існуванням...; вважаємо, що такі умови достатні для...*).

Абстрагованість і узагальненість наукового стилю створюють шляхом використання іменників абстрактного й узагальненого значення, загальнонаукових термінів, дієслів теперішнього часу в «позачасовому» значенні, зворотних і безособових дієслів, дієслівно-іменних сполучень, неозначено- та безособових речень. Наприклад: *проводити дослідження, здійснювати аналіз, піддавати критиці*. Логічність викладу виявляється в послідовності висловлювання, його доказовості й аргументованості, побудові мовлення відповідно до законів логіки із збереженням відношень і зв'язків реальної дійсності. Це досягається завдяки уважному ставленню до цілого тексту, зв'язності думок і зрозумілому композиційному задуму. Дійовий засіб вираження логічних зв'язків — спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки (*спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже та ін*.), заперечення (*проте, тим часом, але, тоді як, одначе, аж ніяк*), причинно-наслідкові відношення (*таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, внаслідок цього, крім того, до того ж*), перехід від однієї думки до іншої, рубрикацію тексту (*перш ніж перейти до..., звернімося до..., розглянемо, зупинимося на..., розглянувши..., перейдемо до..., важливо зупинитися на..., доцільно розглянути...*), результат, висновок (*отже, все сказане дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, зазначимо...*). Засобами логічного зв'язку можуть слугувати займенники, прикметники, дієприкметники (*цей, той, такий, названий, указаний та ін*.), а також повтори ключових слів у тексті, однорідні члени речення з узагальнювальним словом,

вставні слова і словосполучення, що увиразнюють логіку мислення і послідовність викладу, прямий порядок слів у реченні. Смислових точності та однозначності висловлювань досягають шляхом використання термінів і слів у прямому значенні, уточнень у вигляді виносок, посилань, цитат, прізвищ, цифрових даних, які аргументують наукові положення і підсилюють об’єктивність та достовірність висловленого. Недоречно вжите в науковому тексті слово може призвести до подвійного тлумачення цілого речення. Один із показників загального мовно-культурного рівня дослідника — правильне і вільне володіння термінами.

5. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Метод – сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння реалій, підпорядкованих розв'язанню конкретного завдання.

У філології, перекладознавстві, фольклористиці, літературознавсті, де панують закони логіки, вживається *метод зіставлення* (йдеться про два явища, подібні в одних аспектах, відтак і вінших), викладу матеріалу, зокрема *ступеневий, концентричний, запитання – відповіді, аналогії чи контрасту.* Тут використовують відповідні прийоми взаємодії інтересів, співучасті, персоніфікації, проблемної ситуації тощо, актуалізують настанову на новизну. Виклад матеріалу часто називають *описовим (дескриптивним) методом*, зосередженим на емпіричному фіксуванні та документалізуванні досліджуваного об'єкта. *Ступеневий метод* полягає у комплексі завдань, які розгортаються поступово, крок за кроком, від окремого до загального, тобто від процедур ознайомлення, з'ясування, окреслення, висвітлення матеріалу, що дає підстави для його аналізу, розкриття сутності, доведення, синтезу і, нарешті, – узагальнення. *Концентричний метод* застосовують у разі одночасного бачення проблеми в загальному плані в загальному плані й у конкретних виявах, у зіставленні кількох її моделей, що або існують суміжно, або – одна всередині іншої, або взаємоперетинаються. *Метод запитання* – відповіді відповідає сутності кваліфікаційної роботи, яку пишуть, аби з'ясувати порушені проблеми. Не слід розуміти його буквально, записувати у графічній формі конкретного питання з відповідним розділовим знаком і тут же давати відповідь. Аналогічний метод полягає у порівнянні певних елементів чи концептів дослідження, сприяє зіставленню різних методологічних принципів та інших філологічних феноменів, навіть антитичних, на перетині яких можна знаходити очікувану істину. Цей метод

сприяє уникненню небажаного протиставлення, яке зумовлює несприйняття частин явищ, усуваючи їх з поля наукового зору. Натомість зіставлення збагачує дослідження, розкриває світ у його розмаїтті, що тяжіє водночас до єдності. *Контраст*, який неминуче виникає при осмисленні дослідницького матеріалу, правитиме за тло роботи. Падібні картини спостерігаються і в фольклористиці, і в мовознавстві. За методологічне підгрунтя також правлять антропоцентричний, функціонально-дескриптивний аналіз, теорія перекладу, лінгвістична і структурна поетика, історіографія й історична типологія, семіологія, феноменологія, онтологія тощо як складники цілісного методу емпірико-теоретичного дослідження. *Філологічний метод* – один із чільних методів літературознавства, мовознавства, фольклористики, спрямований на вивчення тексту, його ретельний опис, коментування, узагальнення проаналізованого матеріалу та його концептуалізацію. До компетенції філологічного методу входить складання біографії того чи іншого письменника, тлумачення його творів, систематизованих за хронологічними і жанровими ознаками, аналіз літературних текстів, їх відмежування від фальсифікатів та пізніших інтерполяцій, принагідно розв'язування лінгвістичних проблем. Одним із помітних напрямів вивчення художньої літератури став *формальний метод*, зорієнтований на аналіз її форми. *Метод перекладознавчого аналізу* – зіставлення перекладів, яке дозволяє виділити спільну частину словника перекладачів, що є об’єктивним відображенням першотвору, і змінені частини, у яких відбивається індивідуальність перекладачів та своєрідність мови-рецептора. Зрозуміло, що компаративний перекладацький аналіз не лімітується дослідженням змісту та лексико-структурних компонентів, що формують жанрово-стилістичну композицію вихідного тексту. Одним з найбільш важливих факторів оцінки перекладу з позиції читача як представника культури-реципієнта є загальне естетичне враження від причитання твору. Концепт естетичного враження імпліцитно містить у собі комунікативну настанову оригіналу. Оскільки комунікацією є процес передачі певного емотивно-інформаційного комплексу від автора до читача, то зрозуміло, що адекватність перекладу неможлива без якісної інтерпретації комунікативного навантаження. Виконання цієї ключової вимоги є запорукою створення адекватного оригінального естетичного враження від перекладу. *Герменевтичний метод* – інтерпретація мовленнєвих творів, представлених знаками, символами і текстами, розуміння смислу мовленнєвих творів, мистецтво тлумачення, спрямоване на виявлення істинного смислу тексту.

6. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Кваліфікаційна робота повинна бути набрана на комп'ютері. Робота виконується на білому папері формату А4 (210х297 мм).
6.2. Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Ілюстрації мають бути чорно-білого кольору.
6.3. Друкування тексту – за допомогою комп'ютера здійснюється через 1,5 міжрядкових інтервали, 14 кегль, шрифт Times New Roman.
Поля:
- ліве – 30 мм; праве – 15 мм;
- верхнє, нижнє – 20 мм.

Заголовки розділів пишуть по центру симетрично тексту великими літерами. Заголовки підрозділів – по центру симетрично тексту малими літерами (крім першої). Переноси слів у заголовках не допускаються. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з 2-х або більше речень, їх відділяють крапкою. Відстань між заголовком та текстом – 2 інтервали. Заголовки підкреслювати не рекомендується. Кожний розділ слід починати з нового аркуша (сторінки). Підрозділи починають з відступом від попереднього тексту на 1 інтервал на тій самій сторінці.
6.4. **Нумерація.**
Сторінки кваліфікаційної роботи нумерують арабськими цифрами, але на титульному аркуші, на аркуші зі змістом роботи, на Плані виконання кваліфікаційної роботи, на додатках номери не ставляться. Нумерація сторінок починається зі сторінки, на якій розміщується Вступ. На сторінках номер ставлять у правому верхньому куті.
Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, далі з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.
Підрозділи нумерують у рамках кожного розділу (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою).
6.5. **Ілюстрації, таблиці, графіки.**
Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці необхідно представляти в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, чи на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, що розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.
Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, представлених у додатках.
Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.
Наприклад: «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу).
Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщають послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі представлена одна ілюстрація, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, представлених у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщають напис «Таблиця» із вказівкою її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка.

Наприклад: «Таблиця 1.2.» (друга таблиця першого розділу).

Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» та її номер вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці.

Наприклад: «Продовження табл. 1.2.».

Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у рамках розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номера формул пишуть біля правого краю листа на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, у яких указують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки: 1....

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

6.6. **Загальні правила посилання.**

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали чи окремі результати. Використовуючи в кваліфікаційній роботі ідеї і розробки, що належать також і співавтору, разом з яким були написані наукові праці, підготовлені доповіді і виконані спільні дослідження, студент повинен відзначити цей факт у своїй роботі. У випадку виявлення факту плагіату, тобто використання запозиченого матеріалу як новизни свого дослідження, кваліфікаційна робота знімається з розгляду без права її повторного захисту.

Посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Для підтвердження власних аргументів, посилання на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити **цитати**. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових

статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул.
Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «...у працях [1-7]...».

Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: Вхідна мова – «будь-яка природна мова, знаками якої закодований вихідний текст» [13, с. 128];
Відповідний опис у переліку посилань:
Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія. Київ : Стилос, 2004. 266 с.

Статистичні дані, які студент використовує у кваліфікаційній роботі для аналізу та пропозицій, повинні бути представлені на кінець попереднього звітного року або у вигляді плану на поточний рік. Висловлення результатів роботи на підставі застарілих статистичних даних попередніх років вважається недоцільним.

6.7. Список використаних джерел оформлюється одним із таких способів:
- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних джерел оформлюється з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Додатки нумеруються арабськими цифрами (Додаток 1, Додаток 2, Додаток 3 і т.д.) на кожному окремому додатку. Послідовність вміщення додатків визначається порядком появи посилань на них у тексті роботи.
Додатки також можна позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, Є, Ї, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається як додаток А.
При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші під назвою кваліфікаційної роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».
До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повного сприйняття дипломної роботи:
-зразки анкет, опитувальних листів та ін.;
-таблиці допоміжних цифрових даних;

-ілюстрації допоміжного характеру;
-інструкції та методики, розроблені в процесі виконання роботи.

7. ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

7.1. До публічного захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які виконали навчальний план, успішно пройшли попередній захист кваліфікаційної роботи.
7.2. Попередній захист проводиться, як правило, за місяць до дати захисту.
7.3. Рішення про допуск до захисту приймається на засіданні кафедри на підставі результатів попереднього захисту. Витяг з протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням цього рішення подається у деканат відповідного факультету. На підставі витягу деканат факультету подає проєкт наказу на допуск до підсумкової атестації.
7.4. З метою визначення якості та ступеня готовності до захисту кваліфікаційної роботи випускова кафедра організовує попередній захист з обов’язковою презентацією студентом основних положень дослідження, обговоренням поточної перевірки на дотримання академічної доброчесності.
7.5. Процес підготовки кваліфікаційної роботи систематично контролює науковий керівник, виконання завдань кваліфікаційної роботи заслуховуються на засіданнях кафедри (1 раз на семестр).
7.6. Науковий керівник перевіряє на відповідність встановленим вимогам оформлення кваліфікаційної роботи, здійснює поточні та остаточні перевірки на дотримання академічної доброчесності відповідно до “Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ" та надає відгук (додаток 5), в якому зазначається: актуальність дослідження; обгрунтування використаних методів дослідження; рівень використання набутих у процесі навчання теоретичних знань при виконанні дослідження; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні проблеми; логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; повнота розкриття теми; недоліки роботи та зауваження; дотримання академічної доброчесності, рекомендація до захисту.
Кваліфікаційна робота обов'язково підлягає перевірці на плагіат за допомогою спеціалізованих сервісів відповідно до “Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ".
7.7. Кваліфікаційна робота обов’язково повинна мати рецензію. Рецензія (додаток 6) повинна бути завірена в установленому порядку. При рецензуванні кваліфікаційної роботи рекомендується визначати:новизну постановки і розроблення проблеми; використання наукових методів дослідження; аргументованість висновків і обґрунтованість пропозицій; вміння здобувача освітнього ступеня магістра, чітко, грамотно й

аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його; недоліки та зауваження щодо змістовної частини роботи, оформлення; висновок щодо рекомендації до захисту із зазначенням оцінки за прийнятою шкалою оцінювання знань.

Негативний письмовий відгук наукового керівника або негативна рецензія щодо змісту кваліфікаційної роботи та отриманих результатів дослідження не є підставою недопущення до захисту.

Відповідно оформлена кваліфікаційна робота (разом із відгуком та рецензією) реєструється на кафедрі.

Здобувач не має права вносити зміни у кваліфікаційну роботу після її реєстрації. Титульна сторінка представленої роботи містить підписи: студента, наукового керівника, наукового консультанта (за потреби).

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи (до 10 хвилин);
- запитання до автора роботи;
- виступ рецензента або оголошення рецензії (у разі відсутності рецензента);
- відповіді студента на зауваження рецензента.

Доповідь повинна містити: обгрунтування актуальності теми, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, методи, які були використані у ході дослідження, основні результати дослідження.

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється з використанням презентацій

Під час захисту кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також на запитання представників ЕК, які були поставлені у ході захисту.

При оцінюванні захисту кваліфікаційної роботи ЕК бере до уваги такі показники:

- якість кваліфікаційної роботи загалом (творчий характер, вміння автора аналізувати теоретичний матеріал, обґрунтованість сформульованих практичних рекомендацій);
- самостійність у розробці проблеми;
- якість оформлення кваліфікаційної роботи (науковий стиль викладу, грамотність, бібліографія);
- рівень виступу здобувача (чіткість у формулюванні актуальності, мети і завдань роботи, вміння зробити правильні висновки, культура мовлення);
- відгук керівника і оцінку роботи рецензентом.

Здобувачу, який не захищав кваліфікаційну роботу у визначений графіком термін з поважних, підтверджених документально причин, захист роботи може бути перенесений. Після розгляду заяви ректором і прийняття позитивного рішення готується проєкт наказу про захист кваліфікаційної роботи за індивідуальним графіком.

Здобувачі, не допущені до захисту кваліфікаційних робіт, як і ті, що отримали незадовільні оцінки, відраховуються з університету з

отриманням академічної довідки і правом одноразового повторного захисту кваліфікаційної роботи (з наступного навчального року) протягом трьох років після відрахування з МДУ (у період роботи, згідно затвердженого графіку, Екзаменаційної комісії за відповідною освітньою програмою).

Після поновлення студента для захисту кваліфікаційної роботи, на першому засіданні кафедри приймається рішення, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему.

Поновлення до складу студентів МДУ для повторного захисту кваліфікаційної роботи здійснюється відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної Комісії у Маріупольському державному університеті, Положення про переведення, поновлення та вступ на паралельне навчання та цього Положення.

8. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Особливості фразеологічної мікросистеми «Мовлення» (на матеріалі новогрецької, англійської та української мови)
2. Фразеологічні одиниці з міфічним компонентом в новогрецькій та українській мовах (структурно-семантичний аналіз)
3. Символіка міфологічного дискурсу як відображення грецької мовної картини світу
4. Когнітивна діяльність людини у фразеологічних одиницях новогрецької, української та англійської мов
5. Концепт «Жінка» у новогрецьких та українських мовних картинах світу
6. Особливості фразеологічних одиниць з негативною конотацією на позначення рис людини у новогрецькій, українській та англійській мовах
7. Символіка чисел у грецькому фольклорному дискурсі
8. Варваризми в публіцистичному стилі новогрецької мови
9. Особливості відтворення реалій в українських перекладах поезії К.Кавафіса
10. Особливості відтворення ідіостилю Оскара Вайлда в українських та новогрецьких перекладах його казок
11. Особливості відтворення абревіатур з новогрецької мови на українську мову (лексико-семантичний аспект)
12. Морська термінологія як об'єкт лінгво-перекладацького аналізу на матеріалі новогрецької, української мов
13. Адекватність перекладу законодавчих актів з новогрецької мови на українську мову (на матеріалі «Конституції Кіпру про громадянство»)

9. ПОНЯТТЯ АКАДЕМІЧНОГОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

Кваліфікаційна робота має бути самостійною працею здобувача. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація результатів, неправомірне запозичення чужих ідей і текстів, а також інші порушення академічної доброчесності.

Усі використані джерела мають бути належним чином оформлені й процитовані. Використання інструментів машинного перекладу та штучного інтелекту здійснюється відповідно до чинних правил університету з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності.

Перевірка кваліфікаційної роботи та реагування на виявлені порушення здійснюються відповідно до нормативних документів університету.

Академічний плагіат – навмисне оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, без належного оформлення посилань.

Виділяють такі види академічного плагіату:

- копіювання, видання та оприлюднення виконаного іншим автором твору як власного без внесення змін та належного оформлення цитування;
- дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) чужого твору у власний без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування;
- парафраза – переказ своїми словами тексту іншого автора, суть якого полягає в заміні слів, знаків, фразеологічних оборотів тощо;
- компіляція – процес написання твору на підставі чужих матеріалів без самостійного дослідження та опрацювання джерел.

Для виявлення академічного плагіату в МДУ використовується Система виявлення збігів/ідентичності/схожості – інформаційна система під назвою «Unichek», яка включає Програмне забезпечення, інтерфейс користувача, матеріали Сайту (https://unicheck.com/uk-ua), бази даних та інші елементи, об'єкти інтелектуальної власності. Ця програма дозволяє провести незалежну оцінку написаного твору по відношенню до його оригінальності, законності запозичень та оформлення цитування.

Будь-яка особа, яка виявила академічний плагіат, має право подати офіційну письмову заяву (написану в довільній формі) до Комісії з питань академічної доброчесності. Комісія з питань академічної доброчесності розглядає на своїх засіданнях такі заяви та надає висновки або пропозиції щодо не/накладання відповідних санкцій. У своїй діяльності Комісія з питань академічної доброчесності керується Конституцією України, законодавством в сфері вищої освіти, нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України, Статутом МДУ, Колективним договором МДУ, Правилами внутрішнього розпорядку МДУ, іншими нормативними (локальними) актами МДУ, Положенням про академічну доброчесність в МДУ.

Порядок перевірки творів на не/виявлення академічного плагіату

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти подає його на кафедру для перевірки на академічний плагіат. Така перевірка поділяється на поточну та остаточну (кінцеву). На кафедрі визначаються особи, відповідальні за перевірку творів з числа викладачів – як правило, наукові керівники.

Функціями наукових керівників є:

- здійснення комп'ютерної перевірки твору на плагіат за допомогою відкритих (зокрема, EduBirdie.com тощо) та спеціальних програмно-технічних сервісів (зокрема, Unichek тощо);
- оформлення довідки за результатами перевірки на підставі звіту подібності/схожості;
- збереження конфіденційності інформації щодо творів відповідно до Закону України «Про авторське право та суміжні права».

Поточна перевірка полягає у поданні здобувачем вищої освіти на кафедру окремих розділів кваліфікаційної роботи для комп’ютерної перевірки за допомогою відкритих (зокрема, EduBirdie.com тощо) та спеціальних програмно-технічних сервісів (зокрема, Unichek тощо). Розділи твору подаються на кафедру повністю в електронній формі з додатками в одному з таких форматів (*.doc, *.docx, *.pdf).

Остаточна перевірка – перевірка тексту твору до допуску його на попередній захист. При написанні повного тексту твору студент подає його на кафедру для перевірки за допомогою відкритих (зокрема, EduBirdie.com тощо) та спеціальних програмно-технічних сервісів (зокрема, Unichek тощо). Разом із твором студенти обов’язково повинні надати заяву встановленого зразку, якою підтверджується факт відсутності в роботі ознак академічного плагіату (додаток 1). Відмова у належному заповненні та підписанні заяви автоматично тягне за собою не допуск роботи до

захисту. Твір надається на кафедру повністю в електронному вигляді з додатками в одному з таких форматів (*.doc, *.docx, *.pdf).

Після проведення остаточної перевірки науковим керівником на підставі звіту подібності/схожості та обговоренні на засіданні кафедри (рішення якої оформлюється протоколом) оформлюється Довідка про оригінальність кваліфікаційної роботи (із визначенням відсотків оригінальності відповідно до шкали оригінальності, визначеної п. 5.9. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових та навчальнометодичних працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ) і допуск роботи до захисту, яка схвалюється завідувачем кафедри.

Довідка враховується завідувачем випускової кафедри та деканом факультету при прийнятті рішення щодо допуску до захисту в Екзаменаційній комісії. Заява про самоперевірку на плагіат студента та довідка наукового керівника про перевірку на плагіат є невід'ємною частиною кваліфікаційної роботи.

У разі незгоди з результатами перевірки автор твору, що перевірявся, має право подати апеляцію. Апеляція подається особисто автором твору на ім'я Голови Комісії з питань академічної доброчесності (далі - Комісія) у триденний строк після оголошення результатів перевірки. У заяві зазначаються особисті дані заявника (П.І.Б.; курс спеціальність, факультет, телефон, зміст апеляції, дата та підпис).

Анонімні заяви чи заяви, викладені в некоректній формі, Комісією не розглядаються. На засідання Комісії запрошується заявник та особа, яка перевіряла твір на виявлення академічного плагіату. Якщо заявник не з'являється на засідання, питання розглядається за його відсутності. Комісія проводить засідання у триденний строк після отримання заяви. За результатом проведеного засідання Комісія готує вмотивоване рішення у вигляді висновку щодо порушення чи не порушення норм цього Положення. Зазначені висновки носять рекомендаційний характер, подаються ректору для подальшого вживання відповідних заходів морального чи дисциплінарного характеру.

Відповідальність за виявлення академічного плагіату

За порушення норм Положення академічного плагіату автори притягуються до відповідальності згідно вимог чинного законодавства України.

Відповідальність в разі виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах несе здобувач вищої освіти та науковий керівник.

Науковий керівник несе відповідальність за:
- об′єктивність висновку в довідці про перевірку на академічний плагіат;
- перевірку творів у встановлені строки;
- прийняття рішення про доопрацювання та повторну перевірку на академічний плагіат, а також про допуск твору до попереднього захисту.
До студентів може бути застосовано одне з таких стягнень:
- попередження;
- не/допуск до захисту роботи;
- відрахування з університету (виявлення трьох і більше фактів академічного плагіату (компіляцій) протягом терміну навчання).

10. ОРІЄНТОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за сукупністю критеріїв, що відображають якість виконаного дослідження, самостійність отриманих результатів, їхню відповідність темі та рівень представлення під час захисту.

Рекомендована структура оцінювання:

Критерій	**Бали**
Актуальність теми, чіткість формулювання проблеми, мети й завдань	10
Теоретична обґрунтованість дослідження та критичний аналіз наукових джерел	15
Адекватність методології та методів дослідження	15
Якість аналізу матеріалу, самостійність і обґрунтованість результатів	25
Аргументованість висновків і практична значущість результатів	10
Структурна цілісність, логічність викладу та відповідність вимогам оформлення	5
Якість доповіді та презентації результатів	10
Повнота, аргументованість і професійність відповідей на запитання	10
Разом	**100**

Рівні оцінювання

90-100 балів – А – відмінно. Кваліфікаційна робота є самостійним, завершеним дослідженням, присвяченим актуальній проблемі перекладознавства, філології або міжкультурної комунікації. Здобувач демонструє глибоке розуміння теоретичних засад дослідження, критичне

осмислення наукових джерел, обґрунтований вибір методів і високий рівень самостійності в аналізі матеріалу. Результати дослідження є переконливими, висновки логічними та аргументованими, а практичне значення чітко визначене. Доповідь вирізняється структурованістю, послідовністю й професійністю, презентація ефективно ілюструє основні результати. Здобувач вільно володіє матеріалом, аргументовано відповідає на запитання, демонструє здатність до наукової дискусії та обґрунтування власної позиції. Робота відповідає вимогам академічної доброчесності.

82-89 балів – B – добре. Кваліфікаційна робота відповідає основним вимогам до магістерських досліджень, характеризується актуальністю теми, належним теоретичним підґрунтям і послідовною структурою. Здобувач правильно застосовує основні методи дослідження, демонструє достатній рівень самостійності в аналізі матеріалу та формулюванні висновків. Отримані результати загалом обґрунтовані, проте окремі положення можуть потребувати глибшої аргументації або уточнення. Доповідь логічна й змістовна, презентація відповідає темі дослідження. Здобувач демонструє добре володіння матеріалом і відповідає на більшість запитань, хоча окремі відповіді можуть бути недостатньо розгорнутими або переконливими.

74-81 бал – C – добре. Кваліфікаційна робота загалом відповідає встановленим вимогам, має визначену мету, логічну структуру та належну теоретичну основу. Здобувач демонструє розуміння досліджуваної проблеми, володіє основними методами аналізу й уміє застосовувати їх до дослідницького матеріалу. Водночас дослідження може характеризуватися недостатньою глибиною окремих аналітичних положень, обмеженою критичністю опрацювання джерел або неповним обґрунтуванням деяких висновків. Доповідь загалом послідовна, однак не всі результати представлені достатньо чітко. Відповіді на запитання свідчать про розуміння теми, але не завжди демонструють належну глибину аргументації.

64-73 бали – D – задовільно. Кваліфікаційна робота загалом відповідає мінімальним вимогам до магістерського дослідження, проте має помітні недоліки в теоретичному обґрунтуванні, методології, аналізі матеріалу або формулюванні висновків. Опрацювання наукових джерел переважно має описовий характер, а самостійний аналіз не завжди є достатньо глибоким. Здобувач демонструє базове розуміння досліджуваної проблеми, але відчуває труднощі з поясненням окремих методологічних рішень та інтерпретацією результатів. Доповідь має окремі недоліки в логіці й

послідовності викладу. Відповіді на запитання є переважно правильними, але недостатньо повними та аргументованими.

60-63 бали – E – задовільно. Кваліфікаційна робота відповідає лише основним мінімальним вимогам. Дослідження характеризується обмеженим опрацюванням наукових джерел, недостатнім обґрунтуванням методів, поверховим аналізом матеріалу та неповним розв'язанням поставлених завдань. Висновки переважно відтворюють зміст роботи й не завжди достатньо відображають результати самостійного дослідження. Під час захисту здобувач демонструє базове розуміння теми, однак має труднощі з аргументацією власних висновків, поясненням дослідницьких рішень і відповідями на запитання. Виявлені недоліки не перешкоджають встановленню мінімально достатнього рівня досягнення результатів навчання.

0-59 балів – FX – незадовільно. Кваліфікаційна робота не відповідає встановленим вимогам до магістерських досліджень або її захист засвідчує недостатній рівень сформованості передбачених освітньою програмою компетентностей і результатів навчання. Робота може характеризуватися істотними недоліками в постановці проблеми, теоретичному обґрунтуванні, методології, аналізі матеріалу, аргументації результатів або формулюванні висновків. Здобувач не демонструє належного розуміння основних положень дослідження, не може достатньо обґрунтувати використані методи та отримані результати або надати змістовні відповіді на запитання комісії. За наявності встановлених порушень академічної доброчесності застосовуються відповідні положення нормативних документів університету. Рішення щодо подальшого проходження атестації ухвалюється відповідно до чинних нормативних документів університету.

11. НОРМАТИВНІ ТА МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

3. Закон України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20

4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20

5. Стандарт вищої освіти магістра за спеціальністю 035 Філологія. Наказ МОН від 20.06.2019 № 871. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf
6. Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти в МДУ. Протокол Вченої ради від 20.06.2024 № 13; наказ МДУ від 20.06.2024 № 85. URL: https://mu.edu.ua/storage/MSU/Ucheb/normativnye/2024/polozhennja_pro_kvalifikacijni_roboti_zdobuvachiv-2024.pdf
7. Положення про організацію освітнього процесу в МДУ. Протокол від 25.06.2025 № 11; наказ від 25.06.2025 № 69. URL: https://mu.edu.ua/storage/MSU/Ucheb/normativnye/2025/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu-2025.pdf
8. Академічна доброчесність МДУ; нові проєкти на сторінці громадського обговорення. Статус і реквізити уточнюють за рішеннями МДУ. URL: https://mu.edu.ua/public-discussion
9. Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії МДУ. Протокол від 20.06.2024 № 13; наказ № 85. URL: https://mu.edu.ua/storage/MSU/Ucheb/normativnye/2024/polozhennja_pro_ek-2024.pdf
10. Освітня програма «Переклад та міжкультурна комунікація (новогрецька, англійська)». Офіційна сторінка МДУ. URL: https://mu.edu.ua/educational-programs/
11. Chicago Manual of Style. Chicago-Style Citation Quick Guide. 18th edition. URL: https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html
12. МОН України. Штучний інтелект у закладах вищої освіти: рекомендації. 29.04.2025. URL: https://mon.gov.ua/news/shtuchnyi-intelekt-u-zakladakh-vyshchoi-osvity-rekomendatsii-dlia-vykladachiv-studentiv-i-pratsivnykiv-zvo
13. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Для бібліографічного опису використовують також чинні стандарти опису за сферою їх застосування. Дата звернення до електронних джерел: 27.10.2026.

Додаток 1

Зразок заяви на затвердження теми кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри _____
(назва кафедри)
Маріупольського державного університету
_____
(науковий ступінь, вчене звання, П1Б зав. кафедри)
здобувача вищої освіти освітньо-професійної програми
_____
(назва освітньо-професійної програми)
факультету _____
(назва факультету)
_____курсу
(курс)
денної/заочної форми навчання
_____
(ПІБ здобувача)

заява.

Прошу затвердити таку тему кваліфікаційної роботи: «_____» та призначити науковим керівником д.філол.н., професора (к.філол.н., доцента) _____.

«____» _____ 20__ р. Підпис

Візи
- наукового керівника
- гаранта ОП

Додаток 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

До захисту допустити:

Завідувач кафедри

_____ Ю. Б. Лабецька
(підпис)
«___» _____ 20 ___ р.

«ТЕРМІНОЛОГІЯ ГЛОБАЛЬНОГО МАРКЕТИНГУ (У НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ)»

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«_____»
(назва освітньо-професійної програми)

_____
(прізвище, імя, по батькові здобувача вищої освіти)
Науковий керівник:

_____
(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)
Рецензент:

_____
(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи)

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою_____
Секретар ЕК_____
«___» _____2026 р.

Київ – 2026

Додаток 3

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти _____
Шифр та назва спеціальності _____
Освітньо-професійна програма _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____,
(науковий ступінь, вчене звання)
_____
(підпис) (ПІП завідувача кафедри)
«_____»_____2024 р.

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи_____
_____ _____
_____
керівник роботи_____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом Маріупольського державного університету від «___»____ 20__р. №__
2. Строк подання здобувачем роботи_____
3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет)_____
_____
_____
_____
_____
4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)
Наприклад:
Розділ 1._____
Розділ 2. _____
_____

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

6. Дата видачі завдання_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Здобувач _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
Науковий керівник роботи _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток 4

ЗМІСТ

ВСТУП…….....3
РОЗДІЛ 1. АФОРИЗМИ У ТВОРЧОСТІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДНА НОВОГРЕЦЬКУ МОВУ З ПОЗИЦІЇ ВІДТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОГО ІДІОСТИЛЮ……...7
1.1. Поняття афоризму. Літературний афоризм……7
1.2. Трансформації та їх види при перекладі афоризмів……10
1.3. Особливості перекладу афоризмів національного мотиву……..27
1.4. Особливості перекладу афоризмів релігійно-морального мотиву……34
1.5. Особливості перекладу афоризмів політичного мотиву…..……..36
Висновки до розділу 1……39
РОЗДІЛ 2. ЕТНОЗНАКОВІ ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ В ПОЕЗІЇ Т.Г. ШЕВЧЕНКА ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА НОВОГРЕЦЬКУ МОВУ……42
2.1. Етностилістика Т.Г.Шевченка. Мовні засоби і стилістичні фігури……42
2.2. Релігійні одиниці в поезії Т.Г. Шевченка……..84
Висновки до розділу 2……..….....91
ВИСНОВКИ…….....93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….……95
ДОДАТОК А……...104
ДОДАТОК Б…….....107

Додаток 5

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІДГУК
керівника на кваліфікаційну роботу

здобувача_____
Тема кваліфікаційної роботи_____
Науковий керівник_____
Актуальність теми _____
Об'єкт дослідження_____
Характеристика теоретичного рівня, наявності самостійних розробок та практичної значимості роботи _____
_____
_____
_____
_____
_____
Зауваження та недоліки_____
_____
_____
Загальний висновок керівника _____
_____
_____
_____
_____

Науковий керівник _____ «____» _____ 2024 р.

Кваліфікаційна робота переглянута.
Здобувач_____ допускається до захисту кваліфікаційної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____

_____ _____
ПІБ підпис

Додаток 6

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Здобувача освітнього ступеня «Магістр»

_____

(ПІБ)

На тему_____

_____

_____

Актуальність теми_____

_____

_____

_____

_____

_____

Самостійність розробки і пропозиції автора_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Практична значимість роботи_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Зауваження та недоліки_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Загальний висновок_____

_____

_____

_____

_____

Рецензент_____

(ПІБ науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

_____

_____

Підпис _____ «___»_____р.

Додаток 7

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ЛІТЕРАТУРИ ЗГІДНО ДСТУ 8302:2015 «ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ» З УРАХУВАННЯМ ПРАВОК (КОД УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	**Приклад оформлення**
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Украгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П’ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна Украины. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев: Наукова думка, 2013. 271 с.

За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.
Статті з продовжуючих та періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. № 6. С. 23–28. Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. Вісник ЖНАЕУ. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга,

	2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/131518 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017). Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician). 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп.

	Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК A01D 41/02, A01D 41/04, A01D 45/02. № a 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. … д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).